

Meseči minevajo - pravic pa ni...

Dne 5. t. m. poteče četrto leto, odkar je bil sporazum uradno objavljen

Ko se je londonski sporazum o Trstu pripravil, ga je prebivalstvo Svobodnega tržaškega ozemlja pričakovalo z napeto radovednostjo, najbolj pa slovenski del prebivalstva, saj je slovenski tisk od 1945 do 1954 prenapolnjen s tožbami, sklepi, in ugovori zoper protislovenske zakone in odredbe, zoper vsakodnevno zapostavljanje in neenakopravnost prav tega prebivalstva. Kdor bi zbral vse objavljene resolucije tržaških Slovencev zoper krivice, ki so se jim godile v tej desetletni dobi, bi napolnil z njimi debelo knjigo, ki bi bila obenem podrobna zgodovina borbe za najosnovnejše človeške pravice. Z nerazločljivo namerno? zaslepljenostjo so tuje zasedbene oblasti 1945 razveljavile samo fašistične zakone, ki so nastali po 8. sept. 1943, ohranile skoraj vse protislovenske zakone iz dolge prejšnje fašistične dobe (1922-1943) ter se same dolge devet let izdajale podobne odloke, ki so bili v kričnem nasprotju z naravnim pravom, z listino Organizacije združenih narodov, z mednarodno pogodbo in s Splošnim razglasom o človeških pravicah. Zasedbene vojaške uprave je bila ves čas popolnoma pod vplivom protislovenskih tokov in je le redkokdaj kaj malega popustila. Razmere so postajale za Slovence neznosne.

Uradna objava Spomenice o sporazumu in Posebnega statuta 5. oktobra 1954 je vzbudila največjo pozornost. V vsaki slovenski glavi v Trstu so v tistem trenutku na mah zabrnela vprašanja: «Ali bo zdaj konec zapostavljanja in neenakopravnosti? Ali bomo zdaj zares izenačeni z Italijani v coni B in z italijanskim prebivalstvom v coni A? Ali bomo zdaj lahko prosto govorili in pisali v svojem jeziku v državnih in občinskih uradih in pred sodišči, kakor je to od prvega dne dovoljeno Italijanom v coni B? Ali je res napočila nova doba v naših odnosih do drugega domačega naroda tega ozemlja? Ali bo zdaj zares konec dvaintridesetletnih krivic?»

S kakšno nestrpnostjo so Slovinci pričakovali od novih dogodkov odgovor na ta vprašanja, pričajo v Primorskem dnevniku članki kakor «Po osmih dneh» in podobni, ki dan za dnem in skoraj uro za uro spremljajo izvajanje določb novega sporazuma, pozdravljajo in hvajajo pametne spremembe, izpodbujajo ki hitrejši določbi najnujnejših določb in grejajo za zavlačevanje, neustreznost ali pojave, ki tem določbam nasprotujejo.

Dne 5. januarja 1955 poteče četrto leto, odkar je bil sporazum uradno objavljen in se njegove določbe uradno izvajajo. Ne še vse. Nekatere so se izvedle takoj; razmejitve, odhod angleških in prihod italijanskih čet, izročitev oblasti italijanskemu vojaškemu poveljniku, nato pa italijanskemu vladnemu generalnemu komisarju in marsikaj drugega. Druge določbe se izvajajo, nekatere hitreje, druge počasneje. Nekatere še niso prišle na vrsto. Za te vlada med tržaškimi Slovinci prav posebno zaničanje, ker se tičejo v mnogih primerih prav njih zamih.

Določbe o človeških pravicah

Med določbe, ki so za tržaško slovensko prebivalstvo najvažnejše, sodijo prav gotovo tiste, ki govorijo o osnovnih človeških pravicah, o izenačenju z italijanskim prebivalstvom, o prosti rabi slovenskega jezika v javnosti, po uradih in pred sodiščem, o popolni prosvetni, kulturni in gospodarski enakopravnosti slovenskega prebivalstva z Italijanci.

Izvajanje teh določb je tako počasno, da povzroča zaskrbljenost in nevoljo. Na mnogih uradnih stališih sedijo očitno dobri prijatelji in obdovovalci tržaškega župana, ki je zaključil zgodovinsko sejo mestnega sveta 26. novembra 1954 z izjavo: «Finché siederò su questo seggio di presidente del Consiglio comunale, non tollero che si muti la fisionomia della città: resti stabile e chiaro per tutti che nel Consiglio comunale l'unica lingua usata rimane quella italiana» («Dokler bom sedel na tem stolu predsednika mestnega sveta, ne bom trpel, da se spremeni fisionomija mesta: bodi določeno in jasno za vse, da ostane v mestnem svetu kot edini jezik, ki se rabi, italijanski»). Pomembna izjava, važen stol — velika ovira pri uveljavljanju človeških pravic. Vendar slovenski svetovalci, ki dobro poznajo uradno objavljeni Posebni statut, niso zahtevali, naj župan menja stol, in so že pred njegovo izjavo, medtem ko je sedel na svojem stolu, kar govorili slovenski. Župan bi se lahko posvetoval z milijanskim županom, ki tudi dobro pozna uradno objavljeni Posebni statut in je slovenskemu svetovalcu pametno do volil — saj je moral — da je

imel svoj govor v slovenščini. Lahko bi se posvetoval tudi z onimi italijanskimi člani svojega mestnega sveta, ki odobravajo uradno objavljeni Posebni statut in zagovarjajo njegovo zvesto izvajanje. Če bi hoteli tržaški slovenski mestni svetovalci primerno poudariti, da imajo in so že davno imeli pravico govoriti v svojem materinem jeziku, bi se ne menili več za županov stol in bi govorili vedno samo slovenski. Le ta pomen imajo jezikovne določbe Posebnega statuta. Druge bi jih vendar ne bilo treba.

Sporazum mora veljati, odkar je bil objavljen. Spričo takih dejstev se je po treh mesecih, odkar je sporazum v veljavi, vsekakor vredno ozreti na današnje stanje tržaških Slovencev, da se ugotovi, ali se jim godi zdaj boljše ali slabše ali enako kakor pred sporazumom. Ker je bil eden glavnih namenov sporazuma ta, da se tudi tržaškim Slovincem omogoči uživanje človeških pravic, ozirno pa se trenutno na razglas iste pravice z dne 10. dec. 1948, da vidimo, ali tržaški Slovinci uživajo tam našteje pravice.

Člen 15, zahteva za vsakogar pravico do lastne narodnosti in obsoja vsako raznarodovanje, posebno v taki obliki, kakor ga je vršil fašizem in ga še zmeraj vrši jo tržaški državni in občinski uradi s samostalnim uradovanjem za mešano prebivalstvo. Posebni statut ima namen, da to zlo odpravi; prav zato bi se moral ta del statuta takoj izvajati. Člen 16, pravi: «Družina ima pravico, da jo družba in država ščiti». Seveda ima to pravico tudi tržaška slovenska družina. A prav slovenske družine je fašizem najhujši razkraval in razdiral, isti namen imajo razne protislovenske uredbe, ki določajo posebno neenakopravnost glede javnih služb in gospodarskih dobrih. Izvajanje posebnega statuta bo moralo zaceliti premožne rane. Čl. 18, priznava vsakomu pravico do svobode misli, vesti in vere, člen 19, svobodo mnenja in izražanja. Člen 21, zahteva: «Volja ljudstva se mora izraziti s poštenimi volitvami, ki se morajo vršiti periodično... s svobodnim soglasovanjem». Za Slovence v Trstu so bile volitve do zdaj prava karikaturna poštenih in svobodnih volitev; na volilnih shodih je vladalo nasilje, pri sestavi volilnih imenikov je bilo mnogo samovolje. Volja slovenskega ljudstva se ni mogla primerno izraziti. Člen 26, brani strpnost in prijateljstvo med vsemi narodi. V tržaškem okolju pa je do zdaj uspevala nestrpnost in sovraštvo do slovenskega prebivalstva. Člen 30, je za tržaške Slovence najvažnejši: «Noben določba tega Razglasa se ne sme tolmачiti tako, kakor da bi vsebovala za državo, skupino ali posameznika katero koli pravico, da se posebej dejavnosti ali izvrši kakršne dejavnosti, ki mu je cilj uničenje tu razglasenih pravic in svoboščin». Tudi ta člen obsoja dosedanje odrekanje jezikovnih pravic na škodo tržaških Slovencev. Kar nemoteno uživajo Italijani v bivši coni B, tega Slovinci v Trstu do zdaj niso smeli imeti; to jim prinaša Posebni statut.

Posebni statut

Prav tako se je treba vprašati ob Posebnem statutu, kaj se je izvedlo, kaj se izvaja in kaj ne, dasi bi se moralo izvajati. Pri nekaterih določbah je točno naveden rok, v katerem se morajo izvesti; dogovor o prometu se mora skleniti najkasneje dva meseca po podpisu sporazuma, prost selitev oseb je mogoča eno leto, prevažanje premičnin in vrednot dve leti, polog izkupicov pri Narodni banki dve leti, saldo takih računov po dveh letih, ureditev diplom in spričeval v štirih letih.

Prva točka Posebnega statuta zagotavlja Slovincem uživanje človeških pravic. A če se jih Slovinci ne uradih po

služi, se rado zgodi, da ga italijanski uradniki ne razume ali nima tolmачa; neredko se zadržijo, da je uradni jezik italijanski.

Silno lepa je druga točka: «Pripadniki jugoslovanske etnične skupine na področju, ki ga upravlja Italija, in pripadniki italijanske etnične skupine na področju, ki ga upravlja Jugoslavija, bodo uživali enake pravice in enako ravnanje kakor ostali prebivalci obeh področij». To pomeni popolno enakopravnost tržaških Slovencev s tržaškimi Italijani. V šestih odstavkih te točke (a-f) se vsi kar cedi od enakopravnosti in enakosti ravnanja v javnih službah, funkcijah, poklicih, casteh, administrativnih položajih, v šolskem nadzorstvu, poljedelstvu, trgovini, industriji, obdobjevanju, diplomah, uporabljanju jezika, zavorovanju, pokojninah, invalidninah itd. Po treh mesecih, odkar je sporazum v veljavi, se ni za Slovence nič spremenilo, namesto enakopravnosti imajo še zmeraj isto brezpravnost kakor prej pod zavezniško vojaško upravo.

V tretji točki je prepovedano epodžiganje nacionalne in rasne miranje... in vsako tovrstno dejanje se bo kaznovalo. Listi so zabeležili že mnogo takih dejanj, a še nobenega primera, da bi bil kdo zaradi njih kaznovan, posebno ne, če je bilo dejanje Slovincem v škodo. Kakor da tretje točke ni.

Četrta točka zagotavlja, da bo etnični značaj in neovirani kulturni razvoj Slovencev pod italijansko upravo ohranjen. Kako bo ohranjen, če se gradijo po slovenskih krajih naselja italijanskih priseljencev, ki spreminjajo njih etnični značaj? S katerim dnem preneha tako spreminjanje? Črka b) obeta slovenskim organizacijam uporabo javnih ploslopov, pomoč iz javnih sredstev in stalne ugodnosti, kakršne imajo italijanske organizacije. Razen redke uporabe Avditorija niso doslej v resnici še nič drugega. Eno črko c) se obeta slovenskim šolam enakost z italijanskimi glede knjig, poslopov, materialnih sredstev, številca in položaja učnega osebja, glede priznavanja diplom, stalne organizacije šol in učnih programov. Slovinci se že leta in leta borijo za vse to, a tudi po objavi sporazuma večine tega še niso dosegli.

V peti točki stoji zagotovilo, da se bodo tržaški Slovinci elahko svobodno posluževali svojega jezika pri osebnih in uradnih odnosih z upravnimi in sodnimi oblastmi; imeli bodo pravico, da dobijo odgovor v istem jeziku, neposredno ali po tolmачu; uradna obvestila, javni razglasi in publikacije bodo tudi slovenski; napisi po slovenskih in vsaj četrtinski slovenskih krajih bodo tudi slovenski. Pod prejšnjo vojaško upravo je bilo včasih videti kak slovenski razglas. Odkar je sporazum v veljavi, je se stvar silno poslabšala.

Šesta točka obeta, da se bo gospodarski razvoj ozemlja brez diskriminacije in s pravico razdelitvijo razpoložljivih finančnih sredstev. Kakaj? Kakaj? Čez mesec, Čez leto? Italijanem se taka sredstva v obeh conah že dolgo delujejo.

V interesu sožitja

Tudi za objubilne te kulturne domove se tržaškimi Slovincem dobi mudi. Mnogo njih organizacij so po požiga Narodnega doma 1920 dalje brez strehe. Devet let zamaš sestavljanje resolucije, spomenice, pregled milijardne škode zaradi požiganih ali odvzetih domov. Do zdaj brez uspeha. Sporazum zdaj zagotavlja, da vse to delo ni olozoman. Objubljeni so trije leti domovi. V treh mesecih se ne dajo postaviti, a v enem letu bi bili prav lahko zgrajeni, če se delo takoj začne. Od kod in zakaj zavlačevanje, ko potreba tako pritiska?

Upoštevati je treba, da so Slovinci v Trstu najbolj zapostavljeni in oškodovani. Vse ostalo prebivalstvo prejšnjega STO je bilo deležno pravičnejših usod. Italijani obeh con ter Slovinci in Hrvti v bivši coni B uživajo že od 1945 vse človeške pravice in se vsa leta prosto govorijo in v javnosti število svojih šol, potrebna poslopja za kulturno izživljanje in so v takih gospodarskih razmerah, kakršne povojna doba dopušča. Samo Slovinci v Trstu so tista najnesrečnejša skupina, ki se tudi po padcu fašizma in po zmagi nad njim ni mogla rešiti pogubnega izvajanja fašističnih protislovenskih zakonov in se še danes, po sporazumu, ne more kulturno, prosvetno, jezikovno in gospodarsko prosto razvijati ker so ji neki krogi še zmeraj tako nenaklonjeni, da taji dvojezičnost mesta in ozemlja ter vidijo obrambo italijanstva v tem, da odrekajo svojim slovenskim sočlenom najosnovnejše človeške pravice.

Na tem področju čakajo mešano italijansko-jugoslovansko komisijo zelo važne naloge.

To bo res preizkusni kamen za sedanjo upravo. Nikakor ni mogoče pritegniti tistim, ki bi radi sejali nezaupevanje in nevero v tem, da podružjeje različne družbenega ustroja in obeh državah in se jim zato zdi izvajanje sporazuma nemogoče. Tako neverneži — nalašč in hote? — pozabljajo, da slonijo dolhke Posebnega statuta na trdnem temelju naravnega prava, na listini Organizacije združenih narodov ter na Splošnem razglasu človeških pravic, da so te določbe izvedljive in izvedene v raznih vladavinah, da so v skladu s temeljnimi določbami italijanske in jugoslovanske ustave in je treba zato zahtevati njih zvesto izpolnjevanje.

Zvesto izvajanje določb Posebnega statuta v obeh državah, ki sta ga sporazumno sklenili in podpisali, ni mogoče, temveč je tudi nujno potrebno za ohranitev in utrjevanje miru med italijanskimi in jugoslovanskimi narodi. Ker so vse take evropske zadeve tesno povezane med seboj, je evropski in posredno svetovni mir odvisen tudi od izvajanja tega sporazuma in Posebnega statuta.

P — iu

Ozemlje, ki bi ga zavzemala tržaško - goriško - furlanske avtonomna pokrajina.

O tržaško-goriško-furlanski bodoči avtonomni pokrajini

Nekaj mnenj o važnem vprašanju: kje naj bi bil sedež, katero naj bi bilo glavno mesto, kje naj bi bil sedež avtonomne skupščine, kako vključiti Trst spričo londonskega sporazuma in morebitne bodoče svobodne cone itd. Kaj pravi Diego de Castro

Ceprav se tržaško javno mnenje — predvsem gospodarski krogi — v zadnjih mesecih zmanjajo pretežno za prosto cono, se med tržaškimi prebivalstvom razpravlja tudi o avtonomiji. Pri tem se po navadi misli avtonomija bodisi za sam Trst in njegovo ozemlje, ki je sedaj pod upravo generalnega vladnega komisarja, bodisi avtonomno pokrajino, ki bi obsegala poleg tega ozemlja še goriško in videmsko pokrajino, t. j. tržaško - goriško-furlansko avtonomno pokrajino, katere ustanovitev določa italijanska ustava, ki jo imenuje «Autonoma pokrajina Furlanija-Juljska krajina».

Znano je da mnogi Goričani in Furlani, med njimi tudi napredni, goriški in beški Slovinci že dolga leta zamaš zahtevajo ustanovitev te avtonomne pokrajine ne glede na oktobrsko rešitev tržaškega vprašanja. Sedaj pa se postavljajo vprašanja: vključiti ali ne vključiti Trst v to pokrajino in je zaradi tega postala aktualnejša. Pojavljajo se pogostejši članki, ki samo načelno poudarjajo nujnost ustanovitve po ustavi predvidene avtonomne pokrajine ali pa ki obširneje razpravljajo o tem. Med političnimi strankami, ki so se izjavile za avtonomijo je tudi Neodvisno socialistična zveza (USI), vendar brez podrobne obrazložitve. Pred kratkim je izšel o tem članek srega demokratijskega voditelja don Sturza, nato pa še članek nekdanjega političnega svetovalca italijanske vlade v Trstu Diego de Castro.

Med mnenji kakšna naj bo avtonomija, kaj naj vsebuje, kaj naj obsega, o tem mnenje, ki predvideva, da bi bila v avtonomno pokrajino prav lahko s pridom vključena tržaška svobodna cona. Za nas Slovence pa je važno, da isti avtonomisti predvidevajo tudi poseben statut londonskega Memoranduma nad vso bodočo avtonomno pokrajino, tako da bi tudi goriški in beški Slovinci uživali enake pravice, ki jim jih jamči Posebni statut.

Glede sedeža pokrajine mnenja so različna. Nekateri menijo, da bi moral biti v Trstu. To svojo zahtevo podpirajo z brez dvoma tehtnim razlogom, da bi bil Trst največje in najpomembnejše gospodarsko, politično in kulturno središče pokrajine. Čeprav leži na njenem skrajnem vzhodnem delu. Glede sedeža pokrajinske skupščine, ki bi bila vrhovni avtonomni organ pokrajine, pa predlagajo izmenjavo med Trstom in Vidmom, ki je drugo njeno največje mesto. Pri tem navajajo primer avtonomne pokrajine Južni Tirol, kjer zaseda pokrajinska skupščina dve leti v Boznu, dve leti pa v Trentu. Potemtakem bi v tržaško-goriško-furlanski pokrajini imela skupščina svoj sedež dve leti v Trstu, dve leti pa v Vidmu, ki je hkrati sedež zelo obširne videmske pokrajine.

Kot zanimivost navajamo mnenje omenjenega bivšega političnega svetovalca v Trstu Diego de Castro, ki je pred nekaj dnevi objavil v turinski «La Stampa» članek, v katerem pravi med drugim: «V Furlaniji so že pred časom obstajali odbori in gibanja, ki so se ukvarjala z vprašanjem pokrajinske avtonomije. V Trstu, kot se zdi, se poraja več komisij, ki se ukvarjajo z istim vprašanjem. Med ta avtonomistična gibanja se uvršča ono iz Pordenona, ki ne teži samo za pokrajinsko avtonomijo, ampak neposredno za cepitvijo videmske pokrajine v dve eno-

ti, katerih ena bi bila vprav pordenonska enota, ki je danes vključena v videmsko pokrajino.»

De Castro pravi dalje: «Ustanovitev avtonomne pokrajine, ki bi obsegala Furlanijo in Juljsko Benečijo, mora rešiti tri težka vprašanja: 1. Priključiti mora področje, kjer ni v veljavi popolna italijanska suverenost (Trst) dvema provincama naše republike (Vidmu in Goriči) ali trem, če se bo Pordenone ločil od Vidma. 2. Iz dveh zgodovinskih, narodnostno, dialektalno in gospodarsko različnih področij, ki izvirata iz dveh pokrajinskih celot in iz dveh področij, katerih prva — Furlanija — številčno daleč prekaša drugo — Trst —, ki je v svetu mnogo bolj znana, ki ima mnogo bolj razvito industrijo, ki je mnogo bolj imena na svojem ozemlju zelo obudeno mesto. 3. Izbrati mora svojo prestolnico, pri čemer hočejo Tržačani, naj bi to bil Trst, Furlani pa, naj bi to bil Videm.»

Prvo vprašanje — pravi De Castro — se s pravnega stališča da dokaj enostavno rešiti. Znano je, da italijansko-jugoslovanski Memorandum, ki je bil podpisan v Londonu, ne določa vrste in prave, ki jo mora Italija uvesti v Trstu in ki jo danes vodi vladni generalni komisar. Hkrati je znano, da v primerih, ko se ustanovijo neke avtonomne pokrajine, država prenese nekaj svojih oblastvenih kompetenc na pokrajinske oblasti, glede drugih kompetenc pa pooblasti pokrajinske oblasti. Dovolj je torej, da v trenutku, ko se statut odbori, Italija prenese na pokrajinske oblasti vseh kompetenc, s katerimi naj bi ureili transco-tonijske odnose v zvezi z notranjo avtonomijo v Tuniziji.

Pogajanja se vlečejo že delj časa in so se pred dvema tednoma prekinila zaradi nekaterih tuniških zahtev, na katere Francozi niso hoteli pristati. Kaj so sklenili sedaj, še ni znano, vsekakor se bo dogajanja še nadaljevala.

Tunizijci zahtevajo široko notranjo avtonomijo

V četrtek dopoldne je bil v Parizu sestanek francoskih in tunizijskih predstavnikov, ki se pogajajo o konvencijah, s katerimi naj bi ureili transco-tonijske odnose v zvezi z notranjo avtonomijo v Tuniziji.

Kot vidimo je tu De Castro predvsem zaskrbljen zaradi zmožnosti rešitve tržaškega vprašanja. Nato pravi dalje:

«Drugo vprašanje se da rešiti z zelo široko pokrajinsko avtonomijo, kar sicer itak že predvideva ustava in kar je bilo v sicer precej ožji obliki izvedeno v Južni Tirolski. Gre za prenos na provincniške organe skoraj vseh oblast, ki v treh statutih od štirih, ki so že v veljavi, pripadajo provincnim oblastem. Slednje bi poleg nekaterih kompetenc morale ohraniti isto oblast, ki bi jo imela provinca, vendar pa samo v onih vprašanjih, ki bi se nanašala vsaj na dve provinci ali pa na vso pokrajino. Iz tega sledi, da bi se vsaka od treh (ali štirih) provinc te pokrajine upravljala sama zase in Tržačani in Furlani bi se ukvarjali s svojimi lastnimi vprašanji. Pokrajinska oblast bi torej imela oblast navadnega vzpostavljanja in bi zato bila v nekakšnem središču. Jasno, da bi v takih razmerah bili splošni gleda kompetence zelo pogosti. Sicer pa že obstaja postopek za izpodbijanje pokrajinskih in provincijskih zakonov, postopek, ki je bil predviden že v statutih, ki so že v veljavi. Ta postopek bi moral izpolniti in poenostaviti posebno, za to ustanovljena komisija, ki bi jo sestavljale zelo visoke osebnosti, s sedežem v kraju samem in ki bi imela nalogo reševati spore glede kompetence ter bi s svojimi sklepi v kratkem času ustvarila po-

sebeno »pravno znanost«, po kateri bi naj bi se pozneje ravnali.

Tretje vprašanje se da rešiti s kompromisom. Znano je, da se pokrajinski sveti (trazen v izjemnih primerih) po navadi sestajajo dvakrat na leto in da imajo pokrajinski upravni uradi le malo važnosti, kajti po zakonu je dovoljeno, da se ti poslužujejo provincijskih in občinskih uradov. To bi se bolj prišlo do izraza pri pokrajinski oblasti, ki bi imela le oblast koordiniranja.

Za sedež, kjer naj bi se dvakrat na leto sestajal svet in kjer naj bi uradovale le stalne osebe, ki bi imeli funkcije, bi lahko izbrali Akvilejo. Mislim, da se ne bi niti Tržačani niti Furlani mogli čutiti užajeni, če bi za njihovo prestolnico izbrali mesto, ki s svojo zgodovino daleč presega Trst in Videm. Ko se Akvileja klicala »urbs tera Roma« (kralj Rim), se ti dve nista še niti rodili, ali sta kvečjemu bili le majhni naselji. In v novejši dobi, v dobi slavnega patriarhata, sta ti dve mesti bili le majhna stvar. S svojo baziliko, s svojim slavnim pokopališčem, kjer so pokopani junaki s Krassa ostaja Akvileja v pokrajini simbol, ki povezuje daljno zgodovinsko preteklost z bližnjo preteklostjo in s sedanjo zgodovino.

De Castro zaključuje svoj članek takole: «Sinteza, ki smo jo tu podali je enostavna, toda tri vprašanja, ki smo jih navedli, nosijo s seboj tisoč drugih, in tem, upam, sem skrajno vodno našel kakšen rešitev. Morda sem optimist, toda močno zaupam Furlanom in Julijcem.»

Tako misli torej De Castro. Objavil smo njegovo mnenje ne zato ker se z njim strinjamo — temveč zato, da bi naši čitatelji mogli slediti vsem razpravam, o tako važnem vprašanju kot je avtonomna uprava prebivalstva, za katero se tudi mi zavzemamo. Zato bomo v bodoče objavili tudi druga mnenja, ki upamo, da bodo umnejša kot je mnenje bivšega političnega svetovalca, ki pa je kljub temu zanimivo.

Trgovsko zastopstvo

audi najboljšie pogoje pri nabavi in prodaji vsakovrstnega blaga

BAR « CELINI » LISJAK-LISIANI

TRST, Ulica Cellini 3 - Tel. 24-386
(blizu centralne postaje)

želi vsem cenjenim gostom srečno novo leto
ter se toplo priporoča

ELEKTROINSTALACIJSKO PODJETJE

Milan Ambrožič

TRST, Ulica Boccaccio št. 10, tel. 29-322
želi svojim klientom srečno novo leto

TRGOVINA CEVLJEV

Marcel Malalan

OPCINE, Alpina ulica 83 - Tel. 21465
želi svojim cenjenim odjemalcem
srečno in uspeha polno novo leto

URARNA-ZLATARNA

Anton Malalan

OPCINE, Alpina ulica 58-I, tel. 21-465
želi vsem svojim odjemalcem srečno novo leto

«TERGESTRANS»

UVOZ - IZVOZ.

TRST, Ulica Commerciale št. 15-a - Tel. 24-619

KROJASKI SALON

JOSIP BOSTJANCIC (Bostiancich)

TRST, Ulica Piccardi 36
želi cenjeni klienteli uspeha polno novo leto 1955

IVAN RIBARIČ

Import export vseh vrst lesa in trdih goriv

TRST, Ulica F. Crispi št. 14 - Tel. 93-902
Ulica delle Milizie št. 19 - Tel. 95-510

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
srečno novo leto

GOSTILNA

MAKS HMELJAK

TRST, Ulica Crispi, št. 33
vohči svojim cenjenim gostom srečno novo leto

HOTEL « KRAS »

REPENTABOR

želi vsem svojim cenjenim gostom
uspeha polno novo leto 1955

Gostilna «FABČIC»

OPCINE, Narodna ul. 156
želi svojim cenjenim obiskovalcem
uspeha polno leto 1955

MIZARSKA DELAVNICA

MARIJAN SKERLAVAJ

OPCINE, Narodna ulica, št. 156
želi svojim cenjenim klientom srečno novo leto

S. JAZBAR

URAD IN LESNO SKLADIŠČE

TRST, Lesno pristanišče - Tel. 44-532
Izven urnika tel-92-982

skladišče vezanih plošč furnirjev in mizarstkega kleja

TRST, Ul. Cologna št. 13 - Tel. 41-643

Gradbeni in mizarški les

Srečno novo leto 1955 vam želi potovalni in turistični urad

„ADRIA EXPRESS“

TRST, Ulica Cicerone št. 4 pritličje

Prireja izlete in sprejema rezerviranja za zimovanja
in letovanja v Avstriji, Italiji, Jugoslaviji Švici in drugje

Adamič

audi najboljšie pogoje pri nabavi in prodaji vsakovrstnega blaga

trgovsko zastopstvo

trst, ul. valdirivo 13, tel. 25-449, 31-906

SPORAZUM OMOGOČIL REŠITEV VRSTE GOSPODARSKIH VPRAŠANJ MED ITALIJO IN FLRJ

Ugodne možnosti za povečanje gospodarskega sodelovanja
ustvarjajo pogoje za uspešno reševanje tržajske krize

Do sedaj rešeno vprašanje dolgov, na dobri poti pa trgovinska pogodba in pogodba o širšem gospodarskem sodelovanju, obstajajo tudi upravičena upanja na rešitev obmejnega prometa - Zakaj še ni bila sklicana konferenca o tržajskem pristanišču

Londonski sporazum in zlasti izboljšani odnosi med Italijo in Jugoslavijo so ustvarili pogoje za rešitev cele vrste odprtih gospodarskih vprašanj, ki v izredni meri zanimajo tudi Trst. Katera so ta vprašanja in kako se razvijajo napori za njih rešitev?

1. LIKVIDIRANI DOLGOVI
(Italija plača razliko 30 milj. dolarjev)

V Beogradu je bil 18. decembra podpisan sporazum, ki ureja medsebojne finančne in gospodarske obveznosti med Jugoslavijo in Italijo, ki izhajajo iz mirovne pogodbe in naknadnih sporazumov, po katerem bo plačala Italija 30 milijonov dolarjev, poleg tega so podpisali protokol, ki ureja izkoriščanje vseh 30 milijonov dolarjev, v investicijsko opremo in drugim blagom.

To je del uradnega sporočila o podpisu prvega izredno važnega dokumenta - prvega konkretnega sporazuma doseženega v duhu večjega razumevanja med obema državama, saj so dolgo vrsto let razne komisije zamašile proučevanje vprašanja. Medsebojne finančne obveznosti so bile precej zapletene in so izvirale iz reparacij, katere je morala kot vojno odškodnino plačati Italija, iz imovine, katero so zapustile italijanske države in privatne osebe v Jugoslaviji, negativne razlike jugoslovansko-italijanske plačilne bilance in v nekaterih predvornih obveznostih.

Posebni protokol, ki določa seznam blaga, katerega bo Italija v roku 3 let dobavila za plačilo omenjenih 30 milijonov dolarjev, čiste razlike dolgov v jugoslovansko korist, ni bil objavljen. Vendar pa se je izvedelo, da bodo italijanska podjetja dobavila tri kompletne električne termocentrale, opremo za hidrocentrale, opremo za daljnovo- in v reprodukciji material kot na primer: žveplo, gnojila, avtomobilske dele itd. Poleg tega bodo s temi sredstvi financirali licenco za izdelavo avtomobilov tipa «Fiat 1400» v jugoslovanski avtomobilski industriji.

Ze tako površno naštevane vrste blaga, katerega bodo italijanska podjetja dobavila v okviru omenjenega sporazuma, kot tudi nekatere druge vesti priča, da je bil Trst pri teh naročilih pozabljen.

To ni niti tako čudno. V Trstu ni bilo za to vprašanje nikakega zanimanja, medtem, ko so se velika italijanska podjetja izredno potrudila za izkoriščanje teh in drugih možnosti naročil v Jugoslaviji. V Trstu je glede tega vprašanja (kot tudi glede mnogih drugih) žal obveljalo staro oziroma, ki ne dovoljuje nikakega povečanja gospodarskih odnosov z Jugoslavijo in je Trst tako tudi to priložnost zamudil. To kljub temu, da so obstajale realne možnosti za številna tržajska podjetja, kot so na primer ILVA, CRDA, specializirane mehanske delavnice itd., ki bi lahko dobavila za Jugosla-

PORAST BREZPOSELNOSTI

Urad za delo je registriral v zadnjih mesecih 1954 sledeč porast števila brezposelnih:

20. decembra	18.369 oseb
20. oktobra	17.119 oseb
20. sept.	15.002 oseb

(Opomba: Primerjava s prejšnjimi leti ni možna zaradi drugačnega registriranja brezposelnih v letu 1954).

leta 1953. je ta odstotek nekaj padel, a je bil še vedno precej visok in je dosegel 6,9 odst. V izvozu pa je italijanski trg bil vedno na tretjem mestu za Zapadno Nemčijo in ZDA in se je obe omenjeni leti gibal okrog 13 odstotkov.

Te že v preteklosti dokaj visoke številke so razumljive, če pomislimo na izredno ugodno dopolnilno gospodarsko strukturo obeh držav, kar se je nujno odrazilo tudi na strukturi zunanje trgovine. Tako je okrog 60 odstotkov jugoslovanskega izvoza v Italijo zavzemal les, okrog 25 odstotkov poljski pridelek in živilarski produkti in ostalih 15 odstotkov industrijski izdelki. Številno uvoženih predmetov je bilo mnogo večje in obsega skoraj izključno najrazličnejše proizvode italijanske industrije. To so traktorji, oprema za valjarne, brezvilne cevi, kamioni, motorji, električni aparati in transformatorji, gradbeni stroji, bencin, tekstilne surovine itd.

Industrializacija Jugoslavije se je odrazila, in se bo še v večji meri v prihodnosti, tudi v zunanji trgovini, vendar te izjemne niso zmanjšale pomena obojestranskih trgovinskih vezi. Prav obratno: s povečanjem vloge težke industrije v italijanskem gospodarstvu so izvozne možnosti Italije rasle prav v oni smeri, ki je odgovarjala jugoslovanskim potrebam.

Objektivni gospodarski razlogi torej omogočajo znatno povečanje trgovinskega sodelovanja med obema državama, ki bo prav lahko v obsežni meri preseglo obseg zamenjave pred drugo svetovno vojno. Razveseljivo je, da so te težnje in te nade izrazili najvišji jugoslovanski in italijanski predstavniki v številnih uradnih izjavah.

Vendar to vprašanje ni tako enostavno kot se zdi na prvi pogled. Različni ribiči bi namreč radi lovili v jugoslovanskih teritorialnih vodah, ki so z ribami mnogo bogatejši kot italijanske, in to tudi znotraj 6. miljskega obalnega pasu brez vsake oškodnine. Zato pa so tudi jadranske vode

gan» in sistem uvoznih dovoljenj, katerega uporablja italijanska uprava za jugoslovanski uvoz, zavira medsebojno blagovno zamenjavo. Jugoslovanski zunanjetrgovinski sistem sploh ne pozna več izvoznih in uvoznih dovoljenj. Ni razloga, da bi tudi z italijanske strani ne uporabljali sistema liberalizacije za naš uvoz in izvoz, kar dela Italijo v odnosu z 17 evropskimi državami, znaten del teh dežel nasproti nam in mi proti vsem, Italija je šla do konca z liberalizacijo svojega uvoza, saj je osobodila 99,7 privatnega uvoza in predstavljamo edino izjemo mi.

3. TRGOVINA TRST - JUGOSLAVIJA
(O možnosti razvoja lokalne trgovine)

Trgovina med Trstom in Jugoslavijo se je do sedaj odvijala po izvoznem računu Export banke v Trstu in v drugi polovici letošnjega leta na osnovi sporazuma med jugoslovansko vlado in ZVU. Sporazum je še v veljavi.

Ti instrumenti so bili nezadostni, saj je obseg trgovinskega zamenjave dosegel leta 1953 le okrog 1.500 milijonov lir v obe smeri in predvideva že omejenji sporazum med ZVU in FLRJ zamenjavo v vrednosti 2.250 milijonov lir.

Za dokončno rešitev vseh vprašanj trgovinske zamenjave bo treba sprejeti nove obsežnejši sporazum, kot so se načelno že dogovorili v Beogradu. Za osnovo tega sporazuma bodo lahko služila tako pogajanja med ZVU in predstavniki jug. vlade pri sklepanju že omenjenega sporazuma kot tudi večletne izkušnje regionalnega goriškega trgovinskega sporazuma o obmejnem prometu.

Na pogajanjih med ZVU in predstavniki jugoslovanske vlade o sklepanju tržajsko-jugoslovanskega trgovinskega sporazuma so jugoslovanski predstavniki predložili skupen obseg trgovinske zamenjave v vrednosti 12 milijard lir. Takratni italijanski funkcionarji ZVU so ta jugoslovanski predlog v takratnem napetem političnem ozračju odbili. Sedaj se je politični položaj bistveno izpremenil in lahko pričakujemo, da bodo ponovno vzeli jugoslovanske predloge v pretes.

Možnosti trgovinske zamenjave med Trstom in jugoslovanskim zaledjem do namreč izredno obsežne in za Trst ugodne. Trst bi tako uvažal živila, les, in razne drobnejše industrijske izdelke, medtem ko bi izvažal predvsem izdelke svoje industrije. To pomeni, da bi uvažal surovine, kjer je zaposleno le malo delovne sile in izvažal rezultate napredov tržajskih delavcev, kar bi omogočilo znatno izboljšanje zaposlenosti.

Prvi konkretni koraki v tej smeri so bili že napravljeni, saj je CRDA podpisala z jugoslovanskimi podjetji v letu 1954 dve pogodbi za dobavo pogonskih strojev, ladijske in pristaniške opreme. Prva pogodba se giblje v vrednosti okrog 2 milijonov dolarjev in drugi okrog 3 milijonov dolarjev. Možnosti za razširitev takih naročil je še mnogo, a osnovo zanje predstavlja razširjena trgovska dejavnost.

4. «MIR MED RIBAMI»
(Stališča so nasprotna)

Na pogajanjih v Rimu bodo verjetno govorili tudi o ribolovu na Jadranu, kar je vzbujalo v preteklih letih toliko sporov med obema državama.

Italijanska delegacija je pred božičem še ni zavzela dokončnega stališča o ureditvi obmejnega prometa vzdolž celotne jugoslovansko-italijanske državne meje, ker se ni prejela navodil iz Rima. Upati je, da bodo na prihodnjem sestanku razčistili tudi to pereče vprašanje, saj bi bila tako dana možnost za konkretno rešitev obmejnega prometa

ob koncu septembra 190 milijonov dolarjev, zahteva, da Italija omogoči povečani uvoz iz Jugoslavije. Prav tako je potrebno omogočiti gospodarskim organizacijam kreditne olajšave v medsebojni zamenjavi po pogojih, ki veljajo na trgih ostalih dežel.

Trst je glede vseh teh vprašanj izredno zainteresiran, saj gre tu tako za delo tržajske trgovine z Jugoslavijo, kot tudi za izredno pomembno posredniško vlogo, katero bo lahko odigral Trst pri razširjanju gospodarskega sodelovanja med obema državama. Tu se odpirajo tržajskemu gospodarstvu izredne možnosti udeleževanja in z njimi novi viri zaslužka.

Interesi jugoslovanske konzervne industrije in ribičev govorijo zato ostro proti odobritvi ribolova v vodah jugoslovanskega področja, saj so kapacitete jugoslovanske konzervne industrije, zaradi zmanjšanja števila rib v morju, nezadostno izkoriščene.

Jugoslovanski uradni predstavniki zaradi tega upravičeno opozarjajo, da bi bilo vsako popuščanje glede tega vprašanja v resnici nova žrtev Jugoslavije v težnji, da se ustvarjajo dobri prijateljski odnosi.

Ta ugotovitve jugoslovanskih predstavnikov ustvarjajo pogoje, da se v duhu razumevanja v resnici reši tudi to pereče vprašanje. Vendar pa žal do sedaj še ni znan nikak konstruktiven

TRGOVINSKA BILANCA ITALIJE IN JUGOSLAVIJE (v milijonih lir)				
leto	uvoz	%	izvoz	%
1937	254,3	1,82	222,1	2,12
1938	154,9	1,4	222,0	2,1
1949	10.207,0	1,13	15.929,0	2,48
1950	8.472,5	0,94	12.219,5	1,63
1951	8.517,2	0,64	15.635,8	1,53
1952	19.762,0	1,35	18.459,2	2,13
1953	18.120,5	1,21	21.736,2	2,33
1953 (7 mesecev)	11.212,2	1,25	15.098,0	2,91
1954 (7 mesecev)	10.132,9	1,14	10.293,8	1,80

italijanski predlog v tej smeri. V tisku se samo mnogo piše o težavah ribičev in trdi, da je njih položaj izredno resen in da ne bodo zmogli plačevanja nikakih prispevkov za lov v jugoslovanskih vodah.

Stališča so torej glede ribolova še vedno nasprotna, vendar upamo, da bosta obe državi tu prišli do sporazuma posebnosti, ker je vprašanje sicer važno, a vendar iz širšega državnega gospodarskega vidika vzeto, ne prvorazredno, saj gre le za stotine milijonov lir, ko so države navajene operirati skoro izključno z milijardami.

5. UREDITEV OBMEJNEGA PROMETA

(Po pretekanju o znanosti prvi korak naprej)

V vidnu v palači Belgrado se bo 5. januarja ponovno sestala komisija za ureditve obmejnega prometa, katero predvideva točka 7. sporazuma podpisanega v Londonu. Komisija je formalno zaradi praznikov, verjetno pa zato, da dobe italijanski predstavniki navodila iz Rima, za daljša prekinila delo. To pa ne pomeni, da so pogajanja na slabi poti in da niso napredovali v treh tednih dela nobenega koraka naprej.

Stališče italijanske delegacije je bilo namreč v začetku pogajanj izredno ozko in v ostrem nasprotju s črko in zlasti s duhom sporazuma. Italijanska delegacija je tako predlagala, da se uredi obmejni promet izključno med bivšima državama «A» in «B». Kasneje pa so v nadaljnjih razgovorih italijanski predstavniki izpremenili svoje stališče in privolili, da se uredi obmejni promet na celotni meji med bivšo cono «A» in Jugoslavijo.

Italijanska delegacija pa pred božičem še ni zavzela dokončnega stališča o ureditvi obmejnega prometa vzdolž celotne jugoslovansko-italijanske državne meje, ker se ni prejela navodil iz Rima. Upati je, da bodo na prihodnjem sestanku razčistili tudi to pereče vprašanje, saj bi bila tako dana možnost za konkretno rešitev obmejnega prometa

vzdolž celotne meje v korist prebivalstva.

V tej zvezi je zanimiv konkreten prispevek Slovenskega gospodarskega združenja za reševanje vprašanja obmejnega prometa. Ta predlog je na kratko sledeč:

1. Na čim širšem obmejnem področju bi morali imeti prebivalci pravico do posebnih obmejnih izkaznic in z njimi do svobodnega prehoda v obmejni pas druge države. Obmejni pas naj bi obsegal ozemlje 15 do 20 km od meje in med njim celotno bivšo cono A.

2. Vsaka oseba bi lahko prenesla čez mejo mesečno blaga v vrednosti 20.000 lir brez vsakih carinskih in drugih omejitev in bremen.

3. Ustanoviti bi bilo treba kompenzacijski račun za mali blagovni promet, ki bi morak služiti največjemu številu malih operaterjev vključno srednje in male trgovce, obrtnike in rokodelce.

6. KONFERENCA

O PRISTANIŠČU

(Zavlečanje na rezultat temnih mahinacij «Conf-industries»?)

Člen 5. sporazuma določa, da bo italijanska vlada ohranila v Trstu pravo do posebnih obmejnih izkaznic in z njimi do svobodnega prehoda v obmejni pas druge države. Ker pa se je dejansko stanje mnogo izpremenilo, vabi v posebnem pismu italijanska vlada jugoslovansko na bližnjo mednarodno konferenco, da se sprejmejo potrebni ukrepi da se v okviru sedanjih pogojev uporabijo omejeni členi mirovne pogodbe.

Pismo italijanske vlade jugoslovanski, ki je sestavni del londonskega sporazuma, govori o BLIZNJI konferenci in v istem duhu je govoril o tem vprašanju neposredno po popisu tudi minister Martino. Mnogo je bilo tudi govora, da bo konferenca v decembru v Tr-

stu, a je končno vse zapadlo ter kaže, da je konferenca še zelo daleč.

To dejstvo, kot tudi prenos kompetence za sklicanje konference iz ministrstva za zunanjo trgovino v ministrstvo za zunanje zadeve, govori o rovarjenju tistih, ki si krepitve tržajskega prometa in tesnejšega gospodarskega sodelovanja med Trstom in zaledjem ne žele. To so v prvi vrsti politični inredistični krogi, ki jim je tako sodelovanje zelo malo všeč in močnejši krogi «Conf-industries», ki vedrilo in oblačijo tudi v tržajskem gospodarskem življenju. S povečanjem prometa bi namreč izginele vse umetne strukture tržajskega gospodarstva in bi bili prizadeti njih interesi.

Zato se sedaj govori, da bodo na konferenco povabili le Avstrijo, Svico in Jugoslavijo, medtem ko je Martino v že omenjeni izjavi imenoval tudi važni zaledni državni CSR in Madžarsko. Zato se tudi čujejo vedno resnejše zahteve in komentari, naj ima konferenca le izključno posvetovalni - platonistični značaj in se v italijanskem tisku odbijajo osnovne zahteve po soudeležbi pri upravljanju pristanišča s strani zalednih držav.

Pri tem se ne upoštevajo interesi zaledja, od katerega Trst v resnici živi.

Jugoslovansko stališče o tem vprašanju je dobro znano in ga jasno izraža tudi sporazum sam.

Avstrijsko stališče pa je zelo jasno izrazil zvezna trgovinska zbornica v sledečih zahtevah, katere naj Avstrija postavi na mednarodni konferenci

1. Avstrija mora biti povabljena k sodelovanju pri upravi pristanišča in to brez ekonomskih ali finančnih štev. 2. Avstrija mora dobiti posebno skladišče, ki bo carinsko svobodno in podvrženo samo avstrijski carinski kontroli. 3. Sedanja tranzitna tarifa Avstrija - prekomorje se mora ukiniti in ustvariti nov tarifni sistem, ki bo boljše odgovarjal geografskim razdaljam. 4. Bistveno je treba znižati pristaniške in pomorske tarife.

Alfa Romeo

Izdelki svetovno znane kvalitete:

avtomobile - avtobuse - trolejbusy - kamione - avtociisterne in druga specialna vozila. - Pomorske Diesel motorje - elektroagregate v sako vrstne rezervne dele

NUDI PRODAJNI URAD ZA JUGOSLAVIJO

„ARAU“ TRST
TOMAŽIČ & POŽAR

OLAJSKAVE PRI PLACILU!

TELEFON: 37274
B. Z. ARAUTO
UL. GALATI 124
POS. BOX 345

FRANC BERGINO
IMPORT-EXPORT

in razna trgovska zastopstva

TRST, Ulica F. Filzi št. 2, tel. 28-748

želi srečno in uspeha polno novo leto

MLEKARNA BOLE
TRST, Ulica F. Filzi št. 13

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem srečno novo leto

Krojaska delavnica
VLADO PREMUR
TRST, Ul. Ginnastica 35 - Tel. 45-447

želi cenjenim klientom srečno in uspeha polno novo leto

Trgovina jestvin
ROMAN ŠMUC
TRST, Ulica C. Battisti št. 13

želi srečno novo leto vsem cenjenim odjemalcem

CVETLICARNA «IVANKA»
TRST, Ulica dell'Istria 17 - Tel. 95-052

želi srečno in veselo novo leto vsem cenjenim odjemalcem

Cenjenim odjemalcem želi srečno in uspeha polno novo leto

CVETLICARNA «SAVINA»
TRST, Ulica dell'Istria 10 - Tel. 41-060

Urnar in zlatarna
KAREL MIKOLJ
TRST, Campo San Giacomo št. 7 - Tel. 95-881

vošči svojim klientom srečno novo leto

EMPORIO BARRIERA
TRST, Ulica Oriani št. 7 - Tel. 94-453

želi svojim cenjenim odjemalcem srečno in uspeha polno novo leto 1955

Zaloga papirja «PAPYROS»
TRST, Ulica F. Severo št. 10 - Telefon 36-453

želi cenjenim odjemalcem srečno novo leto

DIPLOMIRANA KROJACNICA
LEOPOLD POZGORNIK
TRST, Ul. Oriani št. 9, tel. 41-915

želi vsem svojim Klientom srečno novo leto

Vinicola istriana
RAZNOVRSTNA VINA
TRST, Ulica Fonderia št. 6, tel. 93-200

vošči srečno novo leto vsem svojim cenjenim klientom

TRANS — TRST
d. z. o. z. Trst

želi srečno novo leto

BUFFET «TOMAŽIČ»
Trst, Ul. Cassa di Risparmio 3, tel. 35-301

želi vsem svojim klientom srečno in uspeha polno novo leto

Brivnica FRANC LAPANJE
BAZOVICA

želi srečno in uspeha polno novo leto vsem svojim cenjenim klientom

Bar «BAZOVICA»

GOSTILNA OSTROUŠKA
TRST, Ulica S. Nicolò št. 3

želi vsem svojim cenjenim gostom srečno novo leto

Srečno novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem

STAROZNANA TVRDKA

JAKOB PERHAUC
ZALOGA LIKERJEV, ZGANJA IN SIRUPOV
TRST, Ulica S. T. Xydias, št. 6 - Telefon 96-392

ZORA ČOK
OPCINE, Narodna ul. 59 in 63

Trgovina jestvin, pekarna in slaščičarna

Telefon št. 24-046

želi svojim cenjenim odjemalcem srečno in uspeha polno novo leto 1955

Zaloga stavbnega materiala

FRANCISKA DANEU - DANIELI
OPCINE, Narodna ulica 77 - Tel. 21-034

želi vsem cenjenim odjemalcem srečno novo leto

RESTAVRACIJA DANEU
Opčine, Narodna ulica

želi vsem cenjenim gostom srečno novo leto

Srečno novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem

MANUFAKTURNA TRGOVINA
KRISTAN SUSIC
TRST, Ulica Roiano št. 2

Obilo sreče in uspeha v letu 1955

želi svojim cenjenim odjemalcem

TRGOVINA CEVLJEV
ALOJZ GEC
TRST, Rojan, Trg tra i Rivi 2 - Tel. 31-198

GOSTILNA
BENEDIKT FLEGO
TRST, Ulica Rossini št. 6

vošči svojim gostom srečno in veselo novo leto

GERMANI - Prodaja jaje in mleka
TRST, Ulica Ginnastica 28

želi svojim cenjenim odjemalcem srečno in veselo novo leto

Srečno novo leto

želita vsem cenjenim odjemalcem

BRATA VISINI
TRGOVINA JESTVIN
TRST, Ulica Roma št. 15

Ribarnica MARCELA PERTOT
Trst, Barkovlje, Ul. Perarolo 2 - Tel. 28-415 in Prosek št. 2

želi vsem cenjenim odjemalcem srečno novo leto

TRGOVINA JESTVIN
SČUKA BARKOVLE

vošči srečno novo leto

TRGOVINA JESTVIN
VALENTIN SANCIN
BOLJUNEC

želi vsem svojim odjemalcem srečno novo leto

Trgovina jestvin **RADO ZERJAL**
BOLJUNEC 76

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem srečno novo leto

Tovarna sodavice ANDREJ GRGIČ
BAZOVICA št. 97

želi srečno in veselo novo leto vsem svojim odjemalcem

TRGOVINA JESTVIN IN GOSTILNA
IVAN MAHNIC
BAZOVICA

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem in gostom srečno novo leto

ŽELI VAM

DE-OVO

Tržačani!
Slovenci!
Oglašajte
v
Primorskem
dnevniku

Pri upravi
PRIMORSKEGA DNEVNIKA
TRST
Ul. sv. Franciška 20/III
Tel. 37-338

lahko naročite
JUGOSLOVANSKE
in
SLOVENSKE
revije

zdravstvene
literarne
pravne
pedagoške
politične
i t. d.

Čitatelji!
Kupujte
pri
podjetjih
ki
oglašajo
v
našem
dnevniku

DANTE SINIKO
TRGOVINA JESTVIN
SEDLISCE

Batič Franc

KLJUČAVNIČARSKA MEHANIČKA DELAVNICA

TRST
Ul. F. Crispi 15
Telefon 95214

želi srečno novo leto vsem cenj. klientom.

Vsem cenjenim gostom želi srečno novo leto

**GOSTILNA
«EX USSARO»
IVAN FILIPČIČ**

TRST, Ulica Carducci št. 41
(nasproti pokritega trga)

Vam postreže z najboljšim domačim in istrskim vinom ter z domačin prstom

**MIRODILNICA
KARLO FERLETIC**
DOBERDOB

želi vsem svojim odje-
malcem srečno novo leto

**UPRAVA
KINO STANDREZ**

želi vsem svojim cenje-
nim obiskovalcem srečno
in uspeha polno novo leto

**KMECKO - DELAVSKA
POSOLJILNICA**
Doberdob

želi vsem svojim članom
srečno in uspeha polno
novo leto

MATILDA TERPIN
trgovina s sadjem in
zelenjavo
Gorica, Zel. trg Stoj-
nica 72

želi svojim cenj. odje-
malcem srečno novo leto

**AVTOPREVOZNO PODJETJE
FRANC LIPOVEC**
**PREVOZ
POTNIKOV**
na Tržaškem, v Južo-
slaviji, Avstriji
in druge države

GARAŽA:
Ul. Timeus 4, tel. 90-296
SIANOVANJE:
Ul. F. Severo 6, tel. 33-113

želi srečno novo leto.

**Glasbena Matica
v Trstu**

želi vsem svojim članom,
gojencem in njihovim star-
šem ter vsem obiskovalcem
svojih koncertov srečno novo
leto.

**MIZARSKA DELAVNICA
JOŽE MIHELJ**
TRST, Ul. Ugo Polonio št. 3 - Telefon 95-387
želi vsem mnogo sreče v novem letu 1955

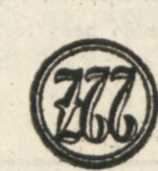
Tvrška JOŽE SILA
TRST, Ulica F. Filzi 26
UVOZ - IZVOZ

želi vsem srečno novo leto

TVRDKA S. I. L. L. A.

GORICA, Ul. D. d'Aosta 17 - Tel. 34-36

želi vsem srečno in veselo novo leto

kliše
fotografija
tablice
tiskovine

TRST - ULICA MONTECCHI 6
TELEFON: 95-873, 90-810

JANKO KUSTERLE
avtoprevoznik
Gorica, Ulica Leonil 6
Tel. 30-72

želi
srečno novo leto vsem.

TRGOVSKO PODJETJE

„SOČA“ - Koper

želi vsem svojim cenjenim odje-
malcem in dobaviteljem srečno
in uspehov polno novo leto 1955

**TRGOVINA JESTVIN IN GOSTILNA
(KRIZMAN) OLGA GUŠTIN**
IZ VELIKEGA REPNA

želi vsem cenjenim odjemalcem in gostom
srečno in uspeha polno leto 1955

**GORIŠKA NABAVNO
PRODAJNA ZADRUGA**

GORICA, Ul. Don Bosco 48 - Tel. 26-08

želi vsem svojim odjemalcem
srečno novo leto

„VIMPIK“

VRBOVAČKA INDUSTRIJA MESNIH PROIZVODA I KONZERV
VRBOVEC **JUGOSLAVIJA**

Nudi sve vrste mesa, mesnih preradjevina
i konzervi

Želi svim svojim poslovnim prijatelji
sretnu novu 1955. godinu

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE KOPER IN KOPER OKOLICA

želi vsemu delovnemu ljudstvu srečno in uspehov polno novo leto 1955.

**GOSTILNA
PAVLIN**

GORICA, Drevored XX. septembra 54

želi srečno novo leto svojim cenjenim gostom.

Karoserijski BEMBIČ
TRST, Ulica Cologna 28

želi vsem svojim cenjenim klientom
srečno in veselo novo leto

**TRGOVINA Z MESANIM BLAGOM
ERNEST ZDRAVLIC** **HLODIC**

IVAN KORMONS
PEKARNA **PLATIŠČE**

KRIZMAN
TRGOVINA CEVLJEV
SPODNJI TRBIZ

MARINIČ in DREŠČAK
MLIN **GRMEK**

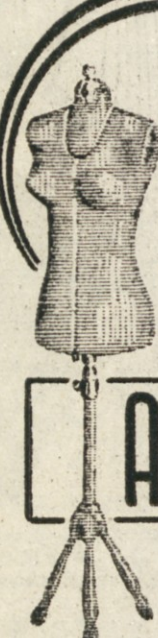
**TVRDKA
G. BLASUTTO**
LESNA INDUSTRIJA, ZAGA, TOVARNA STOLOV
IN ZA EVAPORACIJO LESA

GORICA - SV. IVAN OB NADIZI

**TRGOVINA STAVBNEGA MATERIALA
DORCE TERČON SESLJAN**
vošči srečno novo leto
vsem svojim cenjenim odjemalcem

**TRGOVINA JESTVIN
MILIČ SLIVNO**
želi srečno in veselo novo leto
vsem svojim cenjenim odjemalcem

**ZADRUGA TISKARJEV «GRAPHIS»
TISKARNA**
TRST, Ulica S. Francesco št. 20 - Tel. 29-477
želi srečno in veselo poslovno leto 1955

A. Pertot
TRST
UL. GINNASTICA 22 - TEL. 95998

Preden se odločite za
NAKUP BLAGA ZA MOŠKO
OBLEKO, OGLEDajte SI NAŠIH
500 RAZLIČNIH VZORCEV

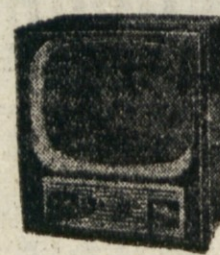
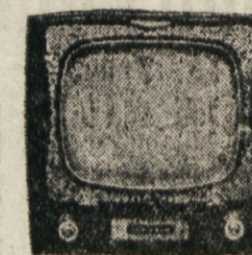
Postreženi boste dobro po najugodnejših cenah

želi srečno novo leto vsem cenjenim klientom.

Telerizija za vse
TELEVIZIJSKI APARATI
NAJBOLJŠIH DOMAČIH IN TUJIH TOVARN
po 17 in 21 palcev

GALATIC IRRADIO
po 17 palcev s panoramskim platnom
po 17 in 21 palcev

PRODAJA NA OBROKE
Višino prvega plačila in obrokov določite sami
ANTENA IN VSA TEHNIČNA POMOČ BREZPLAČNO

Tvrška RUGGERO ROSSONI
CORSO GARIBALDI 8 CORSO GARIBALDI 8

želi vsem srečno novo leto.

JOŽEF BONINI
GOSTILNA
LJESA pri Hlodiču

MESNICA
ROMANO MILIČ
BARKOVLE, Miramarska ul. št. 135

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
srečno novo leto

Zaloga drv in premoga DANILO ŠULIGOJ
OPCINE, Proseška št. 24
želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
srečno novo leto

Kino na Občinskih

vošči vsem svojim cenj.
obiskovalcem srečno in
uspeha polno novo leto.

DANES z začetkom ob
15. uri BARVNI FILM:

**REŠITE
KRALJA!**

ONGER
Strauss

Mod. z jekl. dnom 10.300
Mod. pozlačen 11.300
Mod. ves jeklen 13.000
Mod. vodotesni 15.300
Mod. zlat 18 k 36.000

vošči srečno novo leto.

"MOTO GUZZI"

ZNIZANE CENE
AIRONE TURIZEM 250 349.000 lir
AIRONE SPORT 250 384.000 »
ZIGOLO 98 ccm 149.000 »
ZIGOLO 98 ccm luksuzni 163.000 »
CARDELLINO 65 ccm 99.500 »
FALCONE 500 ccm 399.000 »
FALCONE 500 SPORT 419.000 »
GALLETTO 182 štiri prestave 289.000 »
Franko Trst.
TOVARNI MOTORJI ZVRNLJIVI 15 STOTOV
DELAVNICA ZA BRUSENJE CILINDROV BENCINSKIH
IN DIESEL MOTORJEV.
Izključni predstavnik: **CREMASCOLI**
TRST - Ul. F. Severo 18 - Tel. 38903

želi vsem srečno novo leto.

Magazzini KALIGER
UL. TIMEUS 3
(NOVA STAVBA) TEL. 44185 JE
VAŠA TRGOVINA

V njej dobite:

OBLEKE IZ CISTE VOLNE od 6.500 lir naprej
Bogato izbiri USNJNIH JOPIČEV in TELOV-
NIKOVI. - JOPIČE od 2.950 lir naprej. - VOL-
NENE HLACE po 1.350 lir. - Poleg tega do-
bite pri nas: VELIKO IZBIRO DELAVSKIH
OBLEK v vseh barvah in po najnižjih cenah.
AMERISKE PLATNENE HLACE, AMERISKE
JOPIČE za delo, NOGAVICE, PULOVERJE itd.

POSKUSITE! *Želimo vsem
srečno novo leto.*

GOZDARSKA ZADRUGA

MUZAC V TERSKI POLINI

TVRDKA RADIOELEKTROTEHNIKA - TELEVIZIJA
SERGIO ROSELLI
TRST, Ul. Tor S. Piero 2 - Tel. 31-294

želi svoji cenjeni klienteli srečno novo leto